

KO'RISHDAN OLDIN SEZISH: RANGTASVIRDA INTUITIV IFODA VA RUHIY BOG'LANISH

**Termez State University
Faculty of National Costume and Art
Painting Workshop, 1st year student
Sadatova Rukhshona**

Tayanch so'zlar:

Intuitsiya, rangtasvir, san'at, ong osti, ruhiy kechinma, ichki sezgi, obraz, tafakkur, hissiyot.

Annotatsiya:

Ushbu maqolada rangtasvir san'atida intuitiv ifoda vositasida inson ruhiy holatining qanday namoyon bo'lishi tahlil qilinadi. Intuitsiya orqali yaratilgan asarlar ichki sezgi va fikrlash jarayonlarini vizual shaklga aylantiradi. Rassomning sezgi asosidagi yondashuvi tomoshabinni chuqur ruhiy tajriba sari yetaklaydi. Shuningdek, maqolada intuitiv ijodning ranglar, shakllar va kompozitsiyadagi roli yoritiladi.

Kirish

San'at insonning ruhiy ichki olami bilan tashqi olam o'rtasidagi ko'prikdir. Rangtasvir san'atida esa bu ko'prik ko'pincha og'zaki so'zsiz, balki ranglar, chiziqlar va shakllar vositasida quriladi. Ayniqsa, intuitiv ifoda – bu rassom sezgan, ammo hali to'liq anglab yetmagan fikr va hissiyotlarning vizual in'ikosi bo'lib xizmat qiladi. Inson aqli anglay olmasdan ilgariroq yurak sezadi degan fikr bejiz emas.

Intuitsiya va ijodiy jarayon

Intuitsiya inson tafakkurining eng chuqur, ong osti darajasida ishlaydigan qismidir. Bu jarayon ko'pincha tushunarsiz va tahlil qilib bo'lmas darajada nozik bo'ladi. Rassomlar o'z asarlarini yaratishda ko'pincha ongli qarorlarga emas, aynan ichki sezgilarga tayanishadi. Bu holat, ayniqsa abstrakt san'atda yaqqol namoyon bo'ladi. Misol uchun, Vassiliy Kandinskiy yoki Mark Rotkolar ijodida ranglar intuitiv tarzda tanlanadi va ularning joylashuvi oldindan o'ylab topilmagan bo'lishi mumkin.

Ranglar va shakllar orqali sezgi ifodasi

Rang tasvir san'atida intuitiv ifoda asosan ranglar orqali amalga oshiriladi. Har bir rangning ruhiy va psixologik ta'siri mavjud. Masalan, moviy tinchlik va chuqur o'ylarni uyg'otsa, qizil energiya va emotsional portlashni bildiradi. Intuitiv yondashuvda rassom ranglarni muvozanat emas, balki ichki kechinmalar asosida tanlaydi. Natijada, asarda sirli va g'ayrioddiy ruhiy holat aks etadi.

Ruhiy bog‘lanish va tomoshabin ta’siri

Tomoshabin intuitiv asar bilan to‘qnash kelganida uni tushunishga urinadi, lekin ko‘pincha hissiyotlar orqali sezadi. Bu sezgi asarning ichki energiyasi bilan bog‘liq bo‘lib, u rasmning tashqi go‘zalligidan emas, balki ichki ruhiy holatidan kelib chiqadi. Rassom bilan tomoshabin o‘rtasida ko‘rinmas ruhiy bog‘lanish vujudga keladi.

Rangtasvir va terapevtik kuch

Intuitiv ifoda faqat tomoshabin uchun emas, rassom uchun ham davolovchi kuchga ega. Ichki kechinmalarni qog‘ozga yoki tuvalga tushurish jarayoni insonni ruhiy tozalanishga olib keladi. Bugungi kunda art-terapiya usullari aynan intuitiv san’at tamoyillariga asoslanadi. Bu holat san’atning nafaqat estetik, balki psixologik ahamiyatini ham tasdiqlaydi.

Xulosa:

Rangtasvir san’atida intuitiv ifoda – bu faqat shakl yoki ranglar o‘yini emas, balki insonning ichki dunyosiga sayohatdir. Rassom o‘z sezgilari orqali tasvir yaratadi, tomoshabin esa o‘z ong ostidagi kechinmalar bilan bu asarni anglashga harakat qiladi. Bu o‘zaro bog‘lanish – san’atning eng go‘zal va chuqur qatlamlaridan biridir. Intuitsiyaga asoslangan ijod insonni anglashga emas, his etishga chorlaydi – bu esa san’atning chinakam sehrli tomonidir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Kandinskiy V. – “Ranglar va tovushlar uyg‘unligi”, Moskva, 1912.
2. Carl Gustav Jung – “Inson va uning ramzlari”, London, 1964.
3. Маргарет Ливингстон – “San’at va inson miyasi”, 2002.
4. Arnheim R. – “Art and Visual Perception”, University of California Press, 1974.
5. Xusnutdinova N. – “Rassom psixologiyasi”, Toshkent, 2017.
6. Qosimova D. – “Zamonaviy tasviriy san’atda intuitiv yondashuv”, “San’at” jurnali, 2022.